

Moderaterna efter Adelsohn

När Moderata Samlingspartiet under sommaren skall välja ny partiledare är det en viktig uppgift för partiets medlemmar och aktiva att beakta långsiktigheten i det politiska ansvaret.

Moderaternas långsiktiga framgång under 90-talet kommer att vara beroende av vilken politisk och intellektuell miljö som då kommer att prägla det svenska samhället. Sverige kan då vara ett samhälle där borgerligheten för debatten på socialdemokratins villkor, med en underförstådd acceptans att det är politikererna som skapar morgondagens samhälle genom att anlägga sina värderingar på människors göranden och låtanden inom familjelivets, den mänskliga omvårdnadens och företagandets områden.

Sverige kan likaväl vara ett samhälle som aktivt bejaktar de krav rättssamhället ställer och den enskildes krav på frihet. I så fall kommer Sverige att vara ett samhälle där välfärd ses som något som skapas genom människornas insatser i stället för något som fördelas av politikererna.

I det ena fallet kommer besparingar i den offentliga sektorns utgifter att i den allmänna debatten upplevas som inskränkningar av människors välfärd. Den enskildes frihet kommer att ställas mot medmänskligt ansvar och trygghet. I det fallet kommer moderaternas valrörelse att bli defensiv och attackerna för kallsinhet i budskapet många, även från egna valarbetare. En aldrig så ambitiös partiledare kommer inte att kunna kompensera för den förlust av det ideologiska initiativet som ligger till grund för ett sådant scenario.

I det andra fallet kommer förslag om

sänkta skatter och en ökad personlig frihet att upplevas som en nödvändig väg för att ge det svenska samhället en mänskligare prägel och en öppenhet för de möjligheter framtiden ger både människor och samhällsgemenskap. I den politiska miljön kommer moderat politik att vinna väljare så länge man har en kompetent partiledning som kan skapa förtroende för sig själv och sin seriositet.

Detta är det politiska livets realiteter. Politik bygger på långsiktig opinionsbildning, på tålmodigt arbete för att vinna människors förtroende. Människors respekt för den politiska stabiliteten går steget före deras sympatier. Politik är därför inte en dag-till-dag verksamhet där de snabba resultaten räknas. Politik kräver lidelse och förmåga att ta motgångar.

Perspektivet inför 90-talet lär oss också att politik är lika viktig i opposition som i regeringsställning. Ett politiskt partis främsta uppgift är inte att regera utan att påverka de förändringar som ibland lite enkelt kallas vänstervindar och högervågor. En partiledares främsta uppgift är därför följdriktigt inte att skickligt utnyttja och regera i fördelaktigt politiskt klimat. Den är i stället att genom egna insatser i den offentliga debatten och i den interna diskussionen påverka det ideologiska samhällsklimatet till förmån för den egna politiken och därigenom intellektuellt stimulera de egna så att partiet med konsekvens och självförtroende förmår förverkliga de egna idéerna, trots det motstånd som den politiska vardagens verklighet alltid bjuder förändringen.

För en moderat partiledare är denna förmåga desto viktigare som Moderata

Samlingspartiet på grundval av traditionella värden har en uppgift i att verka för ideal som innebär en förändring av dagens i många stycken socialiserade samhälle. Skall väljare och egna partiarbetare känna en trygghet inför denna uppgift krävs en visshet som gränsar till vetskap om att den politik som man står för ger såväl frihet som en större mänsklig trygghet än det bestående. Det kräver en partiledare som förmår axla ett ideologiskt ledarskap, inte bara inom partiet utan också i den svenska samhällsdebatten. För den som vill förändra är det viktigare att ha det intellektuella initiativet än för den som blott vill administrera det bestående. I det bestående finns nämligen alltid en trygghet som lockar och som endast kan övervinnas av den intellektuella förmågan att motivera förändring för idealens skull.

Politiskt ledarskap är därför lika viktigt i opposition som i regeringsställning. Oppositionspolitik är nämligen i det långa perspektivet lika viktig som regeringspolitik och måste så vara för ett parti som har som en av sina huvuduppgifter att gå i opposition mot den socialdemokratiska samhällsmodell som kommit att präglade Sverige.

Moderat oppositionspolitik har haft ett betydande inflytande på samhällsutvecklingen genom den påverkan den haft på samhällsdebatten. Orsaken till 70-talets och det tidiga 80-talets framgångar kan enklast finnas i den ideologiska framgång som moderaterna – i opposition och i regering – vann under dessa år.

Det svenska debattklimatet av i dag vittnar också om dessa framgångar. I finansplaner kan vi se hyllningar till marknadsekonomin. I mittenpartiernas politik

finns förpliktande löften om att avskaffa löntagarfonder, kriminalisera narkotikan och ett betydande retoriskt genomslag för marknadsekonomi, valfrihet och sänkta skatter. Den klimatförändringen har inte vunnits genom maktutövande utan genom kraften i den egna opinionsbildningen.

Den opinionsbildningen hade inte varit framgångsrik om den inte hade vilat på konsekvens kring den egna politiken. För de moderater som under sommaren skall välja partiledare är det därför viktigt att låta valet präglas av en respekt för det som är den politiska konsekvensens långsiktiga förutsättning, nämligen tålmodighet och ideologisk styrka.

Opinionsbildningens betydelse säger också något om förhållandet till de borgerliga partierna. Moderaterna måste vara öppna för samverkan – det är ett livsvillkor för att den egna politiken skall kunna få genomslag i praktisk politik – men måste likväl se den egna idéuppgiften som den viktigaste. Skiftande styrka mellan de borgerliga partierna är inte ett obetydligt nollsummespel utan av en avgörande vikt för hur starkt genomslag moderat idépolitik skall ha på svensk samhällsdebatt. Förmågan att förena den egna idéuppgiften med samverkans krav kräver både konsekvens och en förmåga att skilja mellan det som är viktigt och det som är mindre viktigt.

Det viktigaste för moderaterna är därför inte att diskutera vem som för stunden gör sig bäst i TV utan vem som bäst uppfyller de krav en långsiktig opinionsbildning ställer. Detta kanske inte gör valet lättare, det är likväl en fördel om diskussionen sker utifrån de kriterier som är viktiga för politikens verklighet.